

Demografie van (niet-westerse) allochtonen in Nederland

Han Nicolaas, Elma Wobma en Jeroen Ooijevaar

Op 1 januari 2010 telde Nederland 16,6 miljoen inwoners. Een op de vijf inwoners behoort tot de allochtone bevolking. Dit artikel biedt een overzicht van de huidige omvang en samenstelling van de allochtone bevolking in Nederland waarbij de nadruk ligt op de niet-westerse groepen. Verder komen de ontwikkelingen in de immigratie en emigratie aan bod, met speciale aandacht voor kenmerken van niet-westerse emigranten. Daarna beschrijft dit artikel de kenmerken van allochtone huishoudens, met daarbij aandacht voor relativisering en moederschap. Ten slotte komt de spreiding van de niet-westerse allochtonen in Nederland aan de orde.

1. Bevolkingssamenstelling

Op 1 januari 2010 telde Nederland 16,6 miljoen inwoners. Een op de vijf inwoners behoort tot de allochtone bevolking. De helft van hen is in Nederland geboren en behoort daarmee tot de tweede generatie. Het aandeel niet-westerse allochtonen in de bevolking is de afgelopen tien jaar toegenomen van 9 naar 11 procent. Het aandeel westerse allochtonen is 9 procent gebleven. Turken vormen de groot-

ste allochtone herkomstgroep in Nederland, gevolgd door Indonesiërs en Duitsers.

De helft van de anderhalf miljoen westerse allochtonen die begin 2010 in Nederland woonden, is van Indonesische of Duitse herkomst. Zij zijn vaak al lang in Nederland en hun gemiddelde leeftijd is relatief hoog, met 46,6 jaar voor Indonesiërs en 50,5 jaar voor Duitsers. Een ander deel van de westerse allochtonen is veel korter in Nederland, is veelal van de eerste generatie en relatief jong. Hiervan is een toenemend aandeel afkomstig uit Oost-Europa. Dit heeft te maken met de uitbreiding van de Europese Unie met Polen in 2004 en met Roemenië en Bulgarije in 2007. Allochtonen uit deze landen maken nu samen 7 procent uit van het aantal westerse allochtonen. Tien jaar geleden was dat nog 3 procent. Het aantal Polen is met 77 duizend veruit de grootste groep van Oost-Europese herkomst (staat 1).

Twee derde van de 1,9 miljoen niet-westerse allochtonen behoort tot een van de vier 'klassieke' herkomstgroepen, die zich voornamelijk sinds de jaren zestig in Nederland gevestigd hebben. De grootste groep is van Turkse herkomst, met 384 duizend personen. Daarna volgen Marokko met 349 duizend en Suriname met 342 duizend. Een kleiner aantal van 138 duizend is afkomstig van de Nederlandse Antillen of Aruba. Bijna de helft van de Turken en iets meer dan de helft van de Marokkanen in Nederland is van de tweede generatie. Omdat deze in Nederland geboren generatie nog jong is, is de gemiddelde leeftijd van de twee herkomstgroepen met 29 jaar (Turken) en 27 jaar (Marokkanen) relatief laag. Ook de Surinamers en Antillianen in Nederland zijn relatief jong. Ruim vier op de tien van hen is in Nederland geboren. Niet-westerse allochtonen met een Afghaanse, Irakese, Iraanse of Somalische

¹⁾ Dit artikel is eerder verschenen als hoofdstuk in: Vliet, R. van der, J. Ooijevaar en A. Boerdam, 2010, Jaarrapport Integratie 2010. CBS, Den Haag (zie www.cbs.nl, dossier allochtonen).

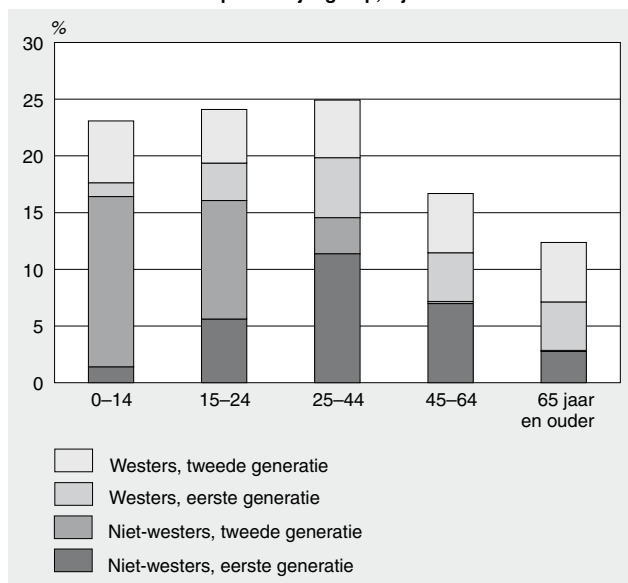
Staat 1
Bevolking en bevolkingsgroei, 1 januari 2010

	Aantal personen		Bevolkingsgroei sinds 1 januari 2000		Aandeel tweede generatie	Gemiddelde leeftijd
	abs.	Per 1 000 van het totaal	abs.	%		
	x 1 000	%	x 1 000	%	%	jaren
Autochtonen	13 215	797,3	127	1		40,9
Westerse allochtonen w.v.	1 501	90,6	135	10	57,1	41,5
Polen	77	4,7	48	164	25,5	31,4
Roemenen	14	0,9	9	162	23,8	29,3
Bulgaren	15	0,9	13	593	11,3	28,7
overig westers	1 395	84,2	65	5	59,7	42,4
Niet-westerse allochtonen w.v.	1 858	112,1	450	32	43,2	29,3
Turken	384	23,2	75	24	48,9	29,1
Marokkanen	349	21,1	87	33	52,1	27,1
Surinamers	342	20,7	40	13	45,9	33,7
Antillianen/Arubanen	138	8,4	31	29	41,4	29,4
Afghanen	32	1,9	9	38	20,4	27,1
Irakezen	52	3,1	19	56	21,5	28,4
Iraniers	39	2,3	17	80	19,7	33,0
Somaliërs	27	1,6	-2	-6	26,7	23,7
overig niet-westers	495	29,9	174	54	37,7	27,7
Totaal	16 575	1 000,0	711	4	10,0	39,6

herkomst zijn veel korter in Nederland en voor het grootste deel geboren in het land van herkomst. Hun gemiddelde leeftijd varieert van bijna 24 jaar voor Somaliërs tot 33 jaar voor Iraniërs.

Van de autochtone Nederlanders is 66 procent tussen de 15 en 64 jaar oud, 17 procent is jonger dan 15 en een zelfde aandeel is ouder dan 65. Het grootste deel van de westerse allochtonen heeft een vergelijkbare leeftijdsopbouw. Bij de Oost-Europeanen, die vooral voor werk naar Nederland zijn gekomen, is de leeftijdsverdeling heel anders. Zo zijn acht op de tien tussen de 15 en 64 jaar en zijn er nauwelijks 65-plussers. Ook bij de niet-westerse allochtonen is het aandeel 65-plussers nog klein. Van de Surinamers is 6 procent 65 jaar of ouder en van de Marokkanen 5 procent. In de meeste niet-westerse herkomstsgroepen is een kwart tot een derde van de bevolking jonger dan 15 jaar. Dit is dan voornamelijk de tweede generatie.

1. Aandeel allochtonen per leeftijdsgroep, 1 januari 2010

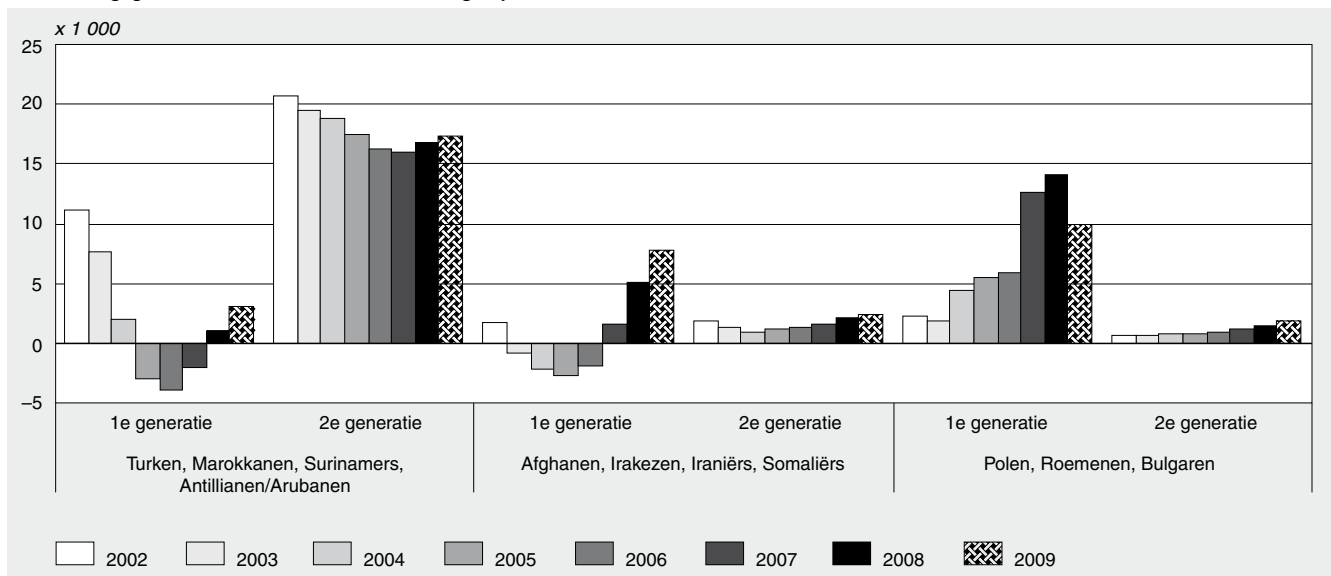
Van de 25- tot 45-jarigen is 14 procent van niet-westerse herkomst en 10 procent van westerse herkomst. In de jongere leeftijdsgroepen is 16 procent van niet-westerse herkomst en zijn westerse allochtonen veel minder vaak vertegenwoordigd. In totaal is bijna een kwart van de bevolking tot 45 jaar van allochtone herkomst, en dus vooral van niet-westerse herkomst (*grafiek 1*). Van alle 65-plussers in Nederland daarentegen is 12 procent allochtoon, vooral van westerse herkomst. De grootste groepen westerse allochtonen zijn al langere tijd in Nederland.

In 2009 nam de tweede generatie van de vier klassieke herkomstsgroepen (Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen) met 17 duizend personen toe. Dat is ongeveer evenveel als in de jaren ervoor. De toename van de tweede generatie is wel veel groter dan die van de eerste generatie van de vier klassieke herkomstsgroepen. Deze eerste generatie, die enkele jaren geleden licht in omvang daalde, groeide in 2009 met 3 duizend (*grafiek 2*).

Het aantal allochtonen uit Irak, Iran, Afghanistan en Somalië is in 2009 met ruim 10 duizend personen toegenomen. Voor het grootste deel was dat immigratie van eerstegeneratieallochtonen. Dat geldt ook voor de Oost-Europeanen, waar de eerste generatie met 10 duizend groeide. Dit is overigens wel minder dan in 2008, toen er 14 duizend Polen, Roemenen en Bulgaren bijkwamen.

Op 1 januari 2010 behoorden bijna 70 duizend personen tot de zogenoemde niet-westerse derde generatie. Dit zijn kinderen van wie beide ouders in Nederland zijn geboren en ten minste één grootouder in een niet-westers land. Deze groep wordt formeel tot de autochtonen gerekend, maar ook wel aangeduid als de derde generatie. Hun ouders zijn beiden tweedegeneratieallochtoon, of één ouder is autochtoon en de ander is allochtoon van de tweede generatie. Iets meer dan 40 procent van hen is van Surinaamse herkomst. Tussen 2000 en 2010 is de derde generatie in totaal met 45 duizend personen toegenomen (*staat 2*). Het gaat hier dus nog steeds om een zeer kleine bevolkingsgroep, die bovendien erg jong is: acht op de tien zijn jonger dan 15 jaar.

2. Bevolkingsgroei van enkele allochtone herkomstsgroepen

Staat 2
Niet-westerse derde generatie (ondergrens)

1 januari	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen/Arubanen	Overig niet-westers	Totaal
x 1 000						
2000	1,3	0,7	11,1	4,5	6,9	24,5
2001	1,7	0,9	12,4	5,1	7,3	27,3
2002	2,0	1,1	13,8	5,7	7,8	30,4
2003	2,5	1,4	15,2	6,3	8,2	33,6
2004	3,0	1,7	16,8	7,0	8,8	37,2
2005	3,5	2,1	18,4	7,7	9,3	41,1
2006	4,2	2,6	20,1	8,5	10,0	45,4
2007	5,0	3,1	22,2	9,3	10,6	50,3
2008	5,9	3,9	24,3	10,2	11,4	55,7
2009	7,0	4,7	26,8	11,2	12,3	62,0
2010	8,3	5,8	29,5	12,2	13,3	69,1

Er waren op 1 januari 2010 bijna 1,2 miljoen mensen in Nederland die naast de Nederlandse nationaliteit nog een andere nationaliteit bezitten. Dat zijn er bijna drie keer zoveel als op 1 januari 1995. Bijna de helft van hen heeft de Turkse of Marokkaanse nationaliteit (*grafiek 3*). Van de tweede generatie Turken en Marokkanen heeft bijna 80 procent twee nationaliteiten, onder de eerste generatie is dat 60 procent. Weinig Turken en Marokkanen hebben uitsluitend de Nederlandse nationaliteit. De sterke stijging van het aantal personen met meerdere nationaliteiten is veroorzaakt door een groot aantal naturalisaties, vooral in de tweede helft van de jaren negentig. Tussen 1 januari 1992 en 1 oktober 1997 konden niet-Nederlanders hun oorspronkelijke nationaliteit bij naturalisatie behouden. De meeste mensen hebben deze mogelijkheid benut. Hoewel personen sindsdien slechts één nationaliteit mogen hebben, zijn er zoveel uitzonderingen op deze regel (zie kader *Naturalisatie*) dat het aantal meervoudige nationaliteiten ook na 1997 is toegenomen, vooral door toekenning van twee nationaliteiten bij geboorte (Nicolaas, 2009).

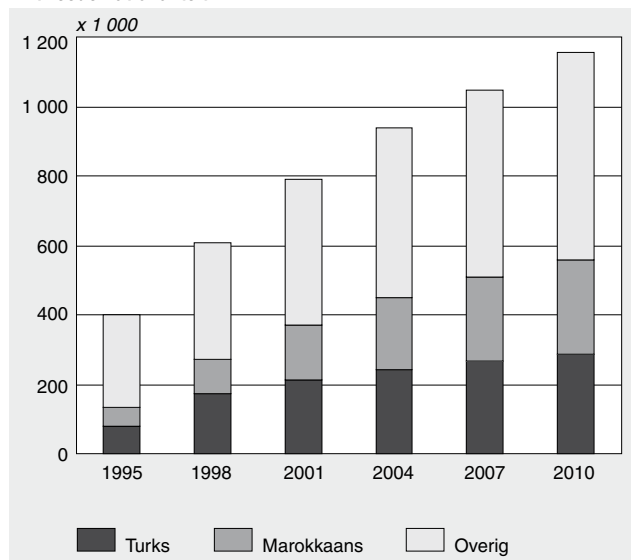
Naturalisatie

Sinds 1 oktober 1997 geldt de regel dat bij naturalisatie afstand wordt gedaan van de oorspronkelijke nationaliteit. In een aantal gevallen is echter een uitzondering mogelijk. De volledige lijst van uitzonderingen is gepubliceerd in de Staatscourant van 10 juli 1997.

Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- de verzoeker bezit de nationaliteit van een staat waarvan wetgeving of rechtspraak niet toestaat dat afstand wordt gedaan van de nationaliteit (voorbeelden zijn Algerije, Argentinië, Marokko, Syrië en Tunesië);
- de verzoeker is in het Koninkrijk der Nederlanden geboren en verblijft ten tijde van het verzoek om naturalisatie in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba;
- de verzoeker is minderjarig;
- de verzoeker is gehuwd met, of de geregistreerde partner van, een Nederlander;
- de verzoeker is een door Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba erkende vluchteling.

3. Aantal Nederlanders met meervoudige nationaliteit naar tweede nationaliteit

2. Ontwikkelingen in immigratie en emigratie

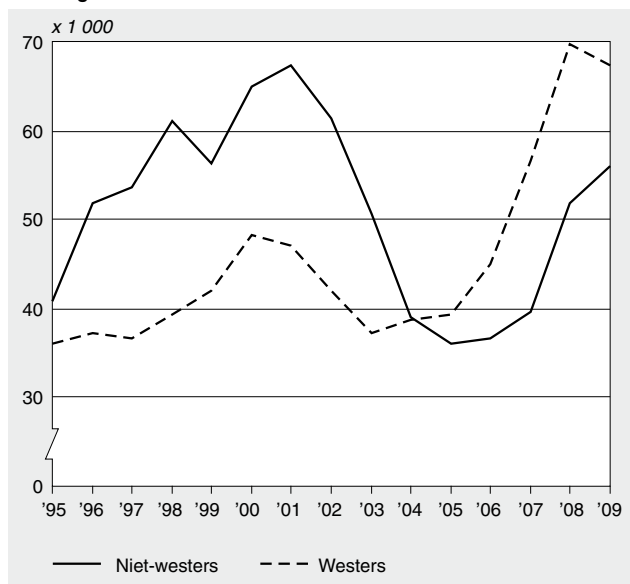
De migratiestromen kennen forse schommelingen die vaak samenhangen met de economische situatie in Nederland. De dalende werkloosheid in de jaren 2005 tot en met 2007 zorgde voor een grotere vraag naar buitenlandse arbeidskrachten, waardoor de immigratie uit de EU-lidstaten en uit Azië toenam. Het totale aantal immigranten liep op van 94 duizend in 2004 tot 144 duizend in 2008. Ondanks de economische crisis die eind 2008 inzette, nam het aantal immigranten in 2009 verder toe tot 146 duizend. Dit was echter vooral het gevolg van een toenemende instroom van asielmigranten. Het effect van de economische omslag was wel zichtbaar in de immigratiestromen vanuit landen waar hoofdzakelijk arbeidsmigranten vandaan komen. Zo daalde het aantal immigranten uit de EU van 54 duizend in 2008 naar 52 duizend in 2009. De immigratie uit Polen daalde voor het eerst sinds 2000. In 2009 kwamen 13 duizend Polen naar Nederland, bijna duizend minder dan in 2008. De Polen vormden daarmee nog wel steeds de grootste groep immigranten die in 2009 naar Nederland kwam.

Ook uit India, de Verenigde Staten en Japan kwamen in 2009 minder immigranten.

Tegenover een stijgende immigratie stond een dalende emigratie. Deze daling is begonnen in 2007 en heeft zich verder doorgezet. Het aantal emigranten daalde van 132 duizend in 2006 naar 111 duizend in 2009. Door deze ontwikkelingen heeft Nederland sinds 2008 weer een vestigingsoverschot: er komen meer mensen naar Nederland dan er vanuit Nederland naar het buitenland vertrekken.

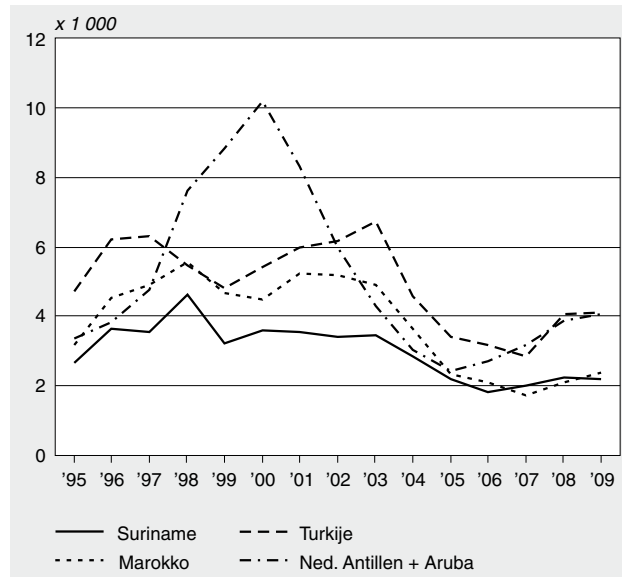
De immigratie in 2009 was samengesteld uit 67 duizend westerse en 56 duizend niet-westerse migranten. Daarnaast keerden 23 duizend autochtonen na een verblijf in het buitenland terug naar Nederland. Een van de belangrijkste ontwikkelingen in de migratiestromen van de laatste jaren is de sterke stijging van het aantal westerse immigranten (*grafiek 4*). Door de uitbreiding van de EU in mei 2004 en door de gunstige economische omstandigheden tussen 2005 en 2008 steeg het aantal westerse immigranten van 38 duizend in 2004 tot 70 duizend in 2008. Aan deze stijging kwam in 2009 een einde. In dat jaar vestigden 67 duizend westerse immigranten zich in Nederland.

4. Immigratie van allochtonen

In de ontwikkeling van de migratiestromen spelen verder de sterke schommelingen in de niet-westerse immigratie een grote rol. Mede door de gunstige economische situatie in Nederland in de periode 2000 tot en met 2002 was Nederland aantrekkelijk voor migranten uit de vier klassieke herkomstlanden. Er kwamen in deze periode vooral meer migranten uit de Nederlandse Antillen en Aruba naar Nederland (*grafiek 5*). Ook het aantal asielmigranten uit onder meer Afghanistan en Irak was in deze periode relatief groot. Na de invoering van de nieuwe Vreemdelingenwet in april 2001 nam het aantal asielmigranten sterk af. De immigratie uit Turkije en Marokko begon na 2004 fors te dalen, vermoedelijk als gevolg van verscherpte regelgeving op het gebied van gezinsvorming.

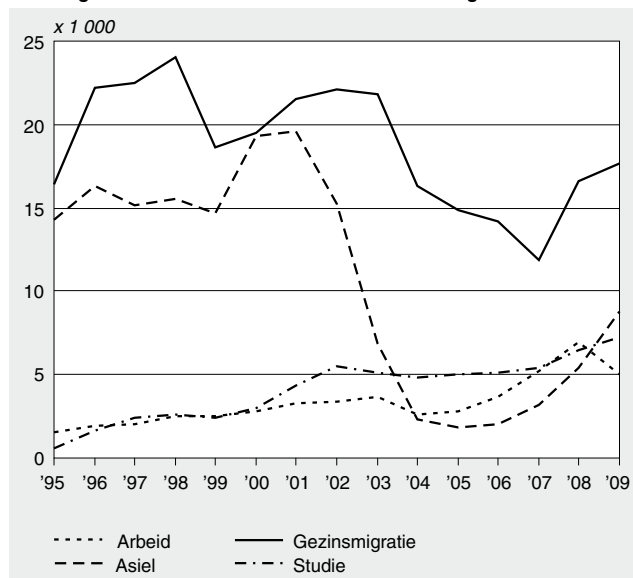
5. Immigratie van de vier klassieke herkomstgroepen naar geboorteland

De aantrekkende economie in de periode na 2005 zorgde opnieuw voor een stijgende immigratie van niet-westerse migranten. Hiervan werd een deel veroorzaakt door hoge aantallen asielzoekers uit met name Irak en Somalië. Dit hield verband met het categoriale beschermingsbeleid voor asielzoekers uit Centraal-Irak en uit Centraal- en Zuid-Somalië, waardoor asielzoekers uit deze gebieden automatisch een tijdelijke verblijfsvergunning kregen. In november 2008 is dit beleid voor Irakezen afgeschaft en in mei 2009 voor Somaliërs. Mede hierdoor is het aantal Irakese asielzoekers in 2009 sterk gedaald. De immigratie uit Irak bleef in 2009 met 4 duizend personen echter op een vergelijkbaar niveau als in 2008, aangezien een aanzienlijk deel van de Irakese asielzoekers uit 2008 pas in 2009 als inwoner van Nederland is ingeschreven. Het aantal asielzoekers uit Somalië begon pas in het laatste kwartaal van 2009 te dalen. De immigratie uit dit land nam daardoor ook nog in 2009 toe en kwam uit op ruim 5 duizend, een verdubbeling ten opzichte van 2008.

De motieven van niet-westerse migranten om naar Nederland te komen, variëren sterk in de tijd. Uit cijfers van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) blijkt dat gezinsmigranten (voor gezinsvorming of gezinshereniging) en asielmigranten in de tweede helft van de jaren negentig het migratiebeeld domineerden. Als gevolg van de nieuwe Vreemdelingenwet die 1 april 2001 van kracht werd, is het aantal asielmigranten in de eerste helft van het huidige decennium scherp gedaald. Ook de gezinsmigratie nam af, maar was in 2009 met bijna 18 duizend personen (ruim 40 procent van de totale niet-westerse immigratie) nog steeds het belangrijkste motief van niet-westerse migranten om naar Nederland te komen (*grafiek 6*). Het aantal asielmigranten is de laatste jaren weer licht toegenomen, terwijl ook steeds meer niet-westerse migranten naar Nederland komen om te werken of te studeren. In 2009 kwamen 7,2 duizend studenten en 5,0 duizend arbeidsmigranten naar Nederland, samen goed voor 30 procent van de totale niet-westerse immigratie in dat jaar. Tien jaar geleden maakten arbeidsmigranten en studenten met elk 2,5 duizend ongeveer 12 procent uit van het aantal niet-westerse immigranten.

6. Immigratie van niet-westerse allochtonen naar migratiemotief

Hoewel de totale immigratie van Turken en Marokkanen vanwege de verscherpte regelgeving rond gezinsvormende migratie sinds 2004 flink is gedaald, blijft gezinsmigratie voor deze twee groepen relatief de belangrijkste reden, en mogelijkheid, om naar Nederland te komen. De verhouding tussen gezinsvormers en gezinsherenigers binnen de migratie is echter wel veranderd.

Tot en met 2004 was gezinsvorming de belangrijkste reden voor Turken en Marokkanen om naar Nederland te komen. Daarna daalde het aandeel van gezinsvorming in de totale immigratie van Turken en Marokkanen. Reden hiervoor was de aanscherping van regels voor huwelijksmigratie in november 2004 voor immigranten vanuit landen buiten de

EU, de EER en Zwitserland (verhoging van de minimumleeftijd van degene die met een partner uit het buitenland wil trouwen van 18 naar 21 jaar en verhoging van de inkomenseis voor degene die met een partner uit het buitenland wil trouwen van 100 naar 120 procent van het minimumloon). Uit onderzoek naar het effect van deze beleidsmaatregelen bleek het aantal inwilligingen op aanvragen van gezinsvormers met 37 procent te zijn gedaald (WODC en INDIAC, 2009). Tegelijkertijd steeg na 2005 het aandeel gezinsherenigers vooral onder Marokkanen, zodat er wellicht sprake is van een substitutie-effect: het totale aandeel gezinsmigratie in de immigratie van Marokkanen bleef namelijk na 2004 vrijwel gelijk. Arbeid en studie zijn voor Turken na 2004 een steeds belangrijker motief geworden om naar Nederland te komen. Dit geldt in veel mindere mate voor Marokkanen.

De laatste jaren kruipen de aandelen gezinshereniging en gezinsvorming onder Turken en Marokkanen weer naar elkaar toe. Gezinshereniging is echter sinds 2005 nog steeds het belangrijkste migratiemotief voor deze twee migrantengroepen (*staat 3*).

Bij de vluchtelingengroepen uit Afghanistan, Irak, Iran en Somalië trad tussen 2005 en 2009 over het algemeen een verschuiving van gezinsmigratie naar asielmigratie op. Het hoge aandeel gezinshereniging in de totale immigratie van deze groepen in 2005 heeft te maken met het grote aantal asielsezoekers die in eerdere jaren naar Nederland kwamen. De toename van het aandeel asielmigratie na 2005 houdt voor een deel verband met het eerder genoemde categorie beschermingsbeleid dat in deze periode voor delen van Irak en Somalië gold.

Andere motieven dan gezinsmigratie of asielmigratie spelen bij deze landen, met uitzondering van Iran, geen rol. Uit Iran kwamen in 2009 nog drie op de tien migranten voor arbeid of studie naar Nederland.

Staat 3
Immigratie van niet-westerse allochtonen naar migratiemotief

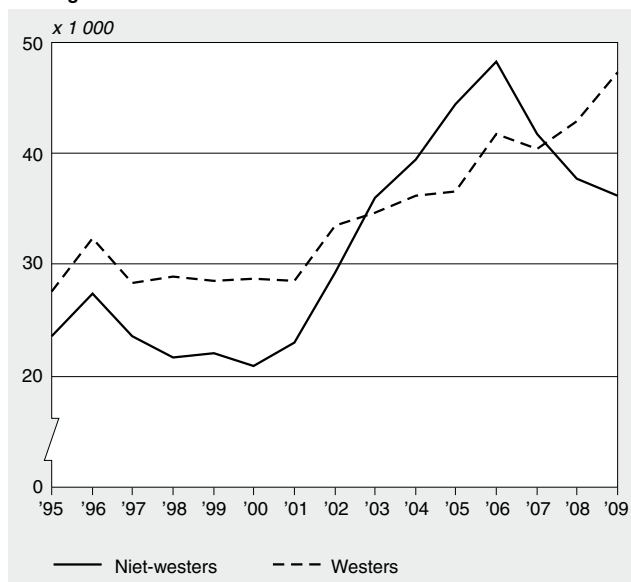
		Arbeid	Asiel	Gezins-hereniging	Gezinsvorming	Studie	Overige motieven	Totaal	
		%							abs. (x 1 000)
Totaal niet-westers	2005	10	7	31	23	18	11	27,7	
	2009	12	21	27	15	17	9	42,2	
Turkije	2005	8	2	37	36	10	6	3,1	
	2009	13	3	35	32	13	4	3,6	
Marokko	2005	3	1	47	41	4	5	2,1	
	2009	4	3	48	37	3	5	1,9	
Suriname	2005	1	1	42	37	7	12	1,3	
	2009	2	2	38	28	7	24	1,2	
Iran	2005	7	27	33	15	12	6	0,5	
	2009	9	34	23	9	21	5	1,1	
Irak	2005	1	35	43	13	4	3	0,9	
	2009	0	66	25	8	0	1	3,4	
Afghanistan	2005	0	12	62	25	0	1	0,7	
	2009	0	54	27	15	1	1	0,9	
Somalië	2005	0	54	38	5	1	3	0,4	
	2009	0	65	28	6	0	0	4,8	
Overig niet-westers	2005	13	5	25	19	24	14	18,6	
	2009	17	9	24	13	25	12	25,4	

Bron: IND, bewerking CBS.

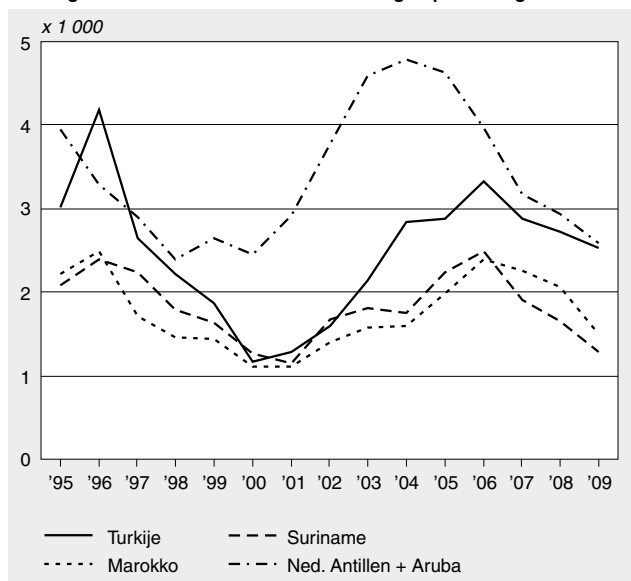
De immigratie uit de overige niet-westerse landen (overige landen uit Azië, Afrika en Latijns-Amerika) bestaat voor bijna 40 procent uit gezinsmigratie. Nog eens een kwart komt voor studie naar Nederland, terwijl 17 procent naar Nederland komt om te werken. Onder deze studie- en arbeidsmigranten bevinden zich relatief veel mensen uit China en India.

In 2006 bereikte de emigratie van niet-westerse allochtonen een piek met bijna 50 duizend personen. Sindsdien is het vertrek uit Nederland van deze groep met een kwart gedaald tot 36 duizend emigranten in 2009. De emigratie van westerse allochtonen nam de laatste jaren juist toe, van 37 duizend in 2005 naar 47 duizend in 2009 (grafiek 7). Dit kan een gevolg zijn van de grote aantallen westerse immigranten uit met name de EU, die tot en met 2008 voor korte tijd naar Nederland kwamen om hier te werken of te studeren. Daarnaast vertrokken er 28 duizend autochtonen in 2009, bijna 9 duizend minder dan in 2008.

7. Emigratie van allochtonen

8. Emigratie van de vier klassieke herkomstgroepen naar geboorteland

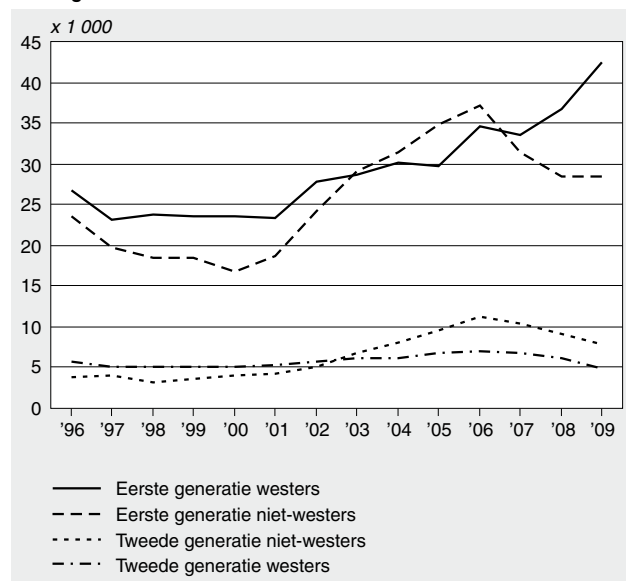

Een aanzienlijk deel van de dalende emigratie onder niet-westerse allochtonen komt voor rekening van de vier traditionele herkomstlanden. De emigratie is bovendien bij elk van deze vier groepen afzonderlijk sinds 2007 afgenomen. Er zijn vooral veel minder Antillianen vertrokken (grafiek 8). In 2009 verlieten 2,5 duizend Antillianen ons land, bijna de helft van het aantal in 2004.

De emigratie van tweedegeneratieallochtonen (westers en niet-westers) neemt al een aantal jaren af. Deze daling begon in 2007 en heeft zich in 2009 verder doorgezet. In 2009 vertrokken ruim 18 duizend tweedegeneratieallochtonen, 30 procent minder dan in 2006 (grafiek 9). De motieven van deze vertrekkers zijn niet bekend. Bij de niet-westerse tweede generatie kan het voor een deel gaan om jongeren die naar het land van herkomst gaan om daar te studeren of te trouwen. Paragraaf 3 gaat verder in op de kenmerken van niet-westerse emigranten van zowel de eerste als de tweede generatie en hun kans om te vertrekken.

De emigratie van eerste generatie westerse allochtonen vertoont juist een opgaande trend. In 2009 vertrokken er ruim 42 duizend eerste generatie allochtonen van westerse origine, 9 duizend meer dan in 2007.

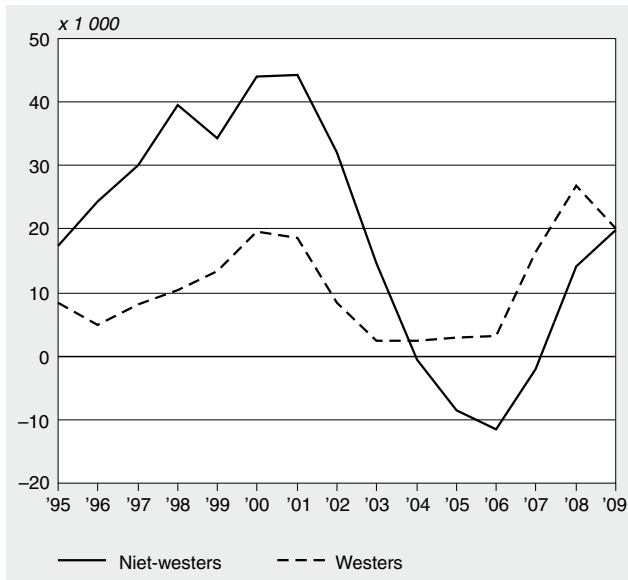
9. Emigratie van allochtonen

Het saldo van de migratie (immigratie minus emigratie) van niet-westerse allochtonen schommelt flink. In 2000 en 2001 vertoonde dit saldo een piek van jaarlijks 44 duizend personen. De forse daling van de immigratie en de stijging van de emigratie in de jaren 2002 tot en met 2006 zorgde voor een forse omslag in het saldo: dit daalde naar -11 duizend in 2006 (grafiek 10). Sinds 2008 is het saldo migratie van niet-westerse allochtonen weer positief en in 2009 bedroeg het bijna 20 duizend.

Het aantal asielverzoeken in Nederland vertoont sinds 2008 een stijgende lijn. In 2009 werden 16,2 duizend asielverzoeken ingediend door personen met een niet-Nederlandse nationaliteit, een stijging van 11 procent ten opzichte van 2008. Het aantal van 2009 ligt echter nog wel beduidend

10. Migratiesaldo van allochtonen

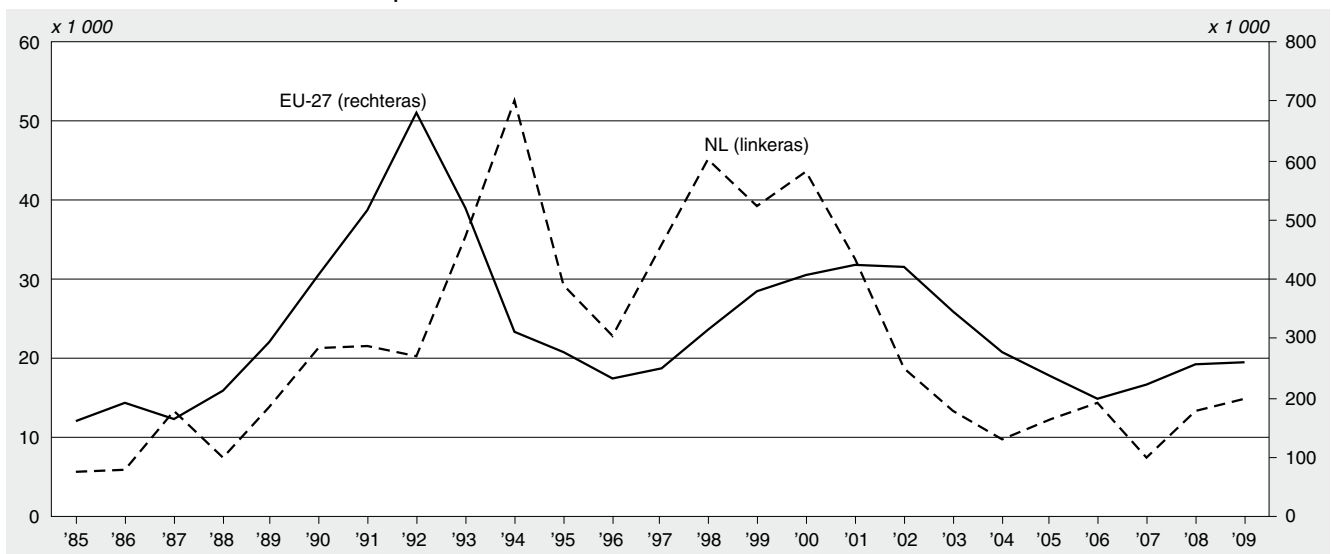
lager dan het aantal asiolverzoeken dat rond de eeuwwisseling werd ingediend (grafiek 11).

Bij de aanvragen in 2009 ging het in 14,9 duizend gevallen om een eerste aanvraag. De overige 1,3 duizend asiolverzoeken waren aanvragen van mensen die al eerder een asiolverzoek hadden ingediend (Sprangers en Nicolaas, 2010). Zij konden een volgend verzoek indienen omdat er bij de beoordeling van hun aanvraag sprake was van nieuwe feiten, of omdat bijvoorbeeld het beleid ten aanzien van veilige herkomstlanden was gewijzigd.

Vooraf het aantal asiolverzoekers in Nederland uit Afghanistan en Somalië is in 2009 gestegen. Het aantal Irakese asiolverzoekers, in 2008 nog de grootste groep asiolverzoekers in Nederland, daalde in 2009 sterk tot het niveau van vóór 2008 (staat 4).

De stijging in Nederland viel naar verhouding hoger uit dan die voor de totale Europese Unie. Uit cijfers van Eurostat blijkt dat in 2009 in de 27 landen van de EU 261 duizend

11. Asielverzoeken in Nederland en de Europese Unie

Bron: UNHCR, Eurostat: de cijfers voor Nederland betreffen alleen eerste aanvragen

Staat 4 Eerste asiolverzoeken in Nederland

Nationaliteit	2007	2008	2009
	x 1 000		
Irak	2,0	5,0	2,0
Somalië	1,9	3,8	5,9
China	0,2	0,6	0,3
Afghanistan	0,1	0,4	1,3
Iran	0,2	0,3	0,5
Eritrea	0,2	0,2	0,5
Georgië	0,1	0,1	0,4
Armenië	0,2	0,2	0,3
Guinee	0,2	0,2	0,2
Sri Lanka	0,1	0,2	0,2
Overige landen	1,9	2,4	3,3
Totaal	7,1	13,4	14,9

Bron: IND.

asiolverzoeken werden ingediend, 1,5 procent meer dan in 2008. Evenals in Nederland lag het aantal asiolverzoeken in 2009 in de EU-landen wel veel lager dan rond de eeuwwisseling.

In 2009 telde Nederland 0,9 verzoeken per duizend inwoners, bijna twee keer zo veel als het EU-gemiddelde van 0,5. In 2004 lag het Nederlandse aandeel met 0,6 vrijwel even hoog als het EU-gemiddelde in dat jaar. In de piekjaren wat betreft het aantal asiolverzoeken in Nederland (1992–1993 en 1998–2000) was het Nederlandse aandeel bijna drie keer zo hoog als het EU-gemiddelde.

3. Kenmerken van niet-westerse emigranten

Na jaren waarin de emigratie onder niet-westerse allochtonen steeg, daalde deze voor het eerst weer vanaf 2007 (grafiek 7). Van de ruim 40 duizend niet-westerse emigranten in 2007 was driekwart van de eerste generatie en een kwart van de tweede generatie. Eerstegeneratieallochtonen zijn niet in Nederland geboren maar in de loop van hun leven naar Nederland gekomen. Omdat de wortels van deze personen in het buitenland liggen, hebben eerstegeneratie-

allochtonen veelal minder binding met de Nederlandse taal en cultuur. Mogelijk speelt dit een rol bij de beslissing om te emigreren. Allochtonen van de tweede generatie zijn in Nederland geboren, maar één of beide ouders zijn afkomstig uit het buitenland. Tweedegeneratieallochtonen zijn zodoende geworteld in de Nederlandse samenleving, maar krijgen van huis uit ook een andere cultuur mee.

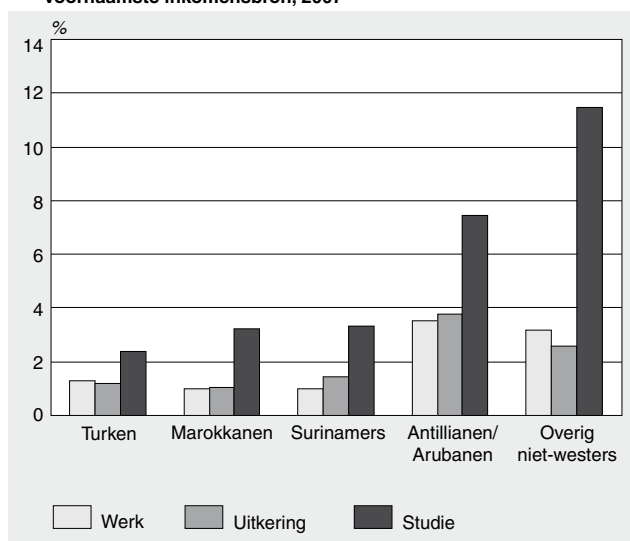
Kans op emigratie

Van alle niet-westerse allochtonen die in 2007 in Nederland waren, zijn de achtergrondkenmerken vastgesteld op de laatste vrijdag van september 2006. Vervolgens is bepaald wie van de niet-westerse allochtonen in 2007 is geëmigreerd. De kansen op emigratie zijn apart berekend voor eerste- en tweedegeneratieallochtonen.

De kansen op emigratie van de klassieke groepen niet-westerse allochtonen zijn bepaald ten opzichte van Marokkanen en worden weergegeven als odds ratio's. In deze odds ratio's is gecorrigeerd voor verschillen in emigratiekansen die toe te schrijven zijn aan leeftijd, geslacht, burgerlijke staat, voornaamste inkomstenbron, verblijfsduur in Nederland (bij eerstegeneratieallochtonen) en opleidingsniveau (bij tweedegeneratieallochtonen). Een odds ratio van 2 betekent dat de desbetreffende groep een twee keer zo grote kans heeft om te emigreren als de Marokkaanse herkomstgroep, een odds ratio van 0,5 duidt op een gehalveerde kans.

Van de Turken, Marokkanen en Surinamers van de eerste generatie die in 2006 werkten is in 2007 ongeveer 1 procent geëmigreerd. Bij de eerste generatie Antillianen en overig niet-westerse allochtonen zijn deze aandelen groter, met respectievelijk 3,1 en 3,5 procent (grafiek 12). De emigratie van uitkeringsontvangers is per herkomstgroep vergelijkbaar met die van werkenden. Het aandeel emigranten onder studenten ligt wat hoger. Onder overig niet-westerse allochtonen van de eerste generatie vertrok in 2007 zelfs

12. Aandeel eerste generatie niet-westerse emigranten naar voornaamste inkomensbron, 2007

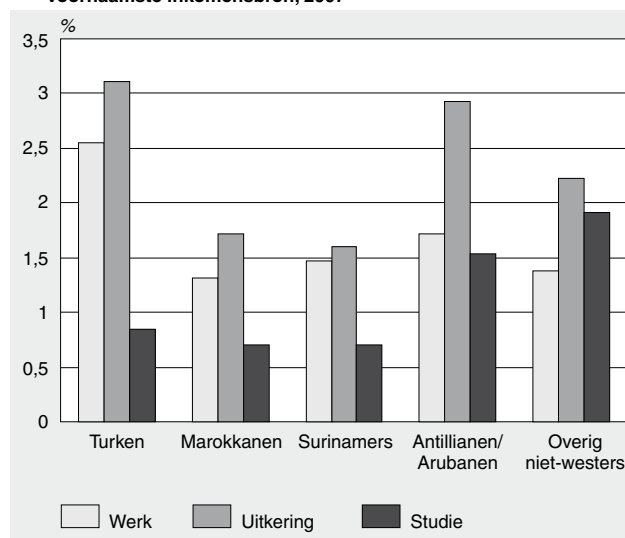

Bron: SSB.

11 procent van degenen die in 2006 studeerden, vermoedelijk na het voltooien van de studie. Ook Antillianen verlaten relatief vaak het land na het volgen van een studie. Bij de andere niet-westerse herkomstgroepen liggen deze percentages lager.

Onder niet-westerse allochtonen van de tweede generatie vertrekken personen met een uitkering vaker dan personen die in het jaar voorafgaand aan emigratie werkten of een studie volgden (grafiek 13). Vooral onder tweede generatie Turken en Antillianen vertrekken relatief veel personen die een uitkering ontvingen (circa 3 procent van de personen met een uitkering). Antillianen vertrekken evenals overig niet-westerse allochtonen ook relatief vaak na het volgen van een studie. Van de werkenden binnen de herkomstgroepen van de tweede generatie zijn het de Turken die het vaakst het land verlaten.

13. Aandeel tweede generatie niet-westerse emigranten naar voornaamste inkomensbron, 2007

Bron: SSB.

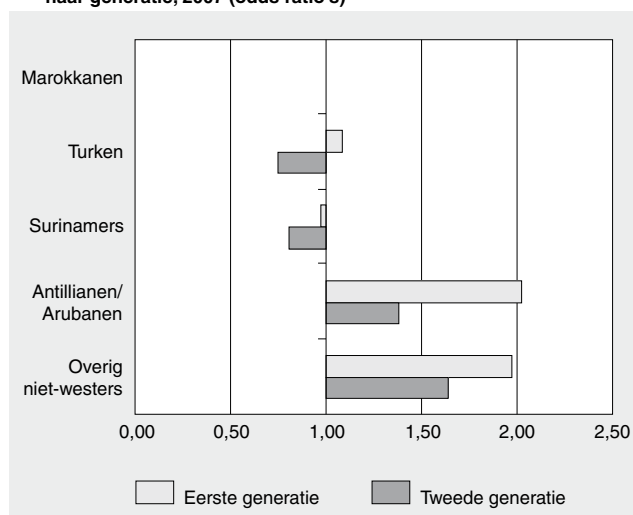
De kans op emigratie lijkt vooral kleiner als er meer binding met Nederland is. Zo verkleint het hebben van werk de kans op emigratie ten opzichte van het hebben van een uitkering, vooral bij de tweede generatie. Ten opzichte van ongehuwden is de kans op emigratie voor gehuwden twee keer zo klein, en voor allochtonen met een geregistreerd partnerschap drie keer (eerste generatie) tot vijf keer (tweede generatie) zo klein. Bovendien geldt voor de eerste generatie niet-westerse allochtonen dat hoe langer zij al in Nederland zijn, hoe kleiner de kans is dat zij emigreren.

Onder de tweede generatie zijn het vooral de laagopgeleiden die Nederland verlaten: ten opzichte van deze groep is de kans op vertrek van middelbaar en hoog opgeleiden bijna twee keer zo klein.

Niet-westerse vrouwen hebben een kleinere kans om te emigreren dan mannen. Bij de eerste generatie is deze kans zelfs maar half zo groot. Verder hebben niet-westerse allochtonen jonger dan 15 jaar en ouder dan 45 jaar een kleinere kans om te emigreren ten opzichte van jongeren van 15 tot 25 jaar. Onder de eerste generatie hebben 25- tot 45-jarigen een iets grotere kans.

Rekening houdend met alle hiervoor genoemde verschillen in achtergrondkenmerken is binnen de eerste generatie de kans op emigratie voor Surinamers gelijk aan die van Marokkanen. Onder Turken is deze maar iets hoger. Bij de tweede generatie is de kans van Surinamers en Turken om te emigreren kleiner dan die van Marokkanen. Antillianen en overig niet-westerse allochtonen hebben bij zowel de eerste als de tweede generatie ten opzichte van Marokkanen de grootste kans om te vertrekken (*grafiek 14*). Bij de eerste generatie is deze kans zelfs twee keer groter.

14. Kansverhouding van niet-westerse allochtonen om te emigreren, naar generatie, 2007 (odds ratio's)¹⁾

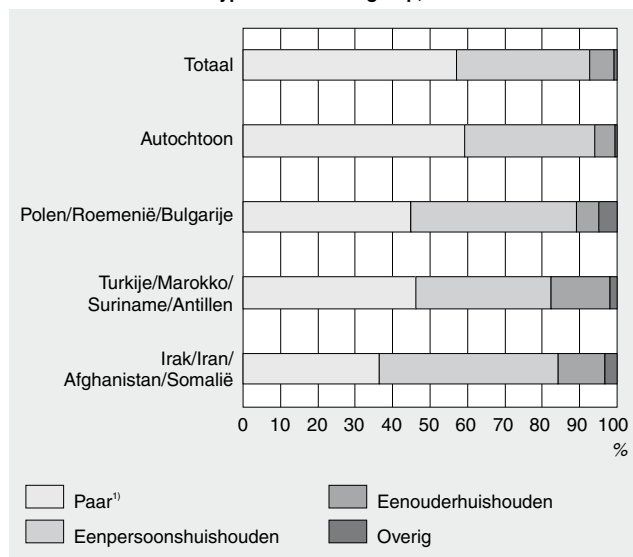
Bron: SSB

¹⁾ gecorrigeerd voor achtergrondkenmerken, referentie Marokkanen.

4. Huishoudens, partnerkeuze en vruchtbaarheid

Een op de vijf huishoudens in Nederland heeft een allochtone referentiepersoon. In de hier gebruikte indeling is bij een paar de vrouw de referentiepersoon. Woont een autochtone vrouw samen met een allochtone man, dan is bij deze definitie sprake van een huishouden met een autochtone referentiepersoon.

15. Huishoudens naar type en herkomstgroep, 2009

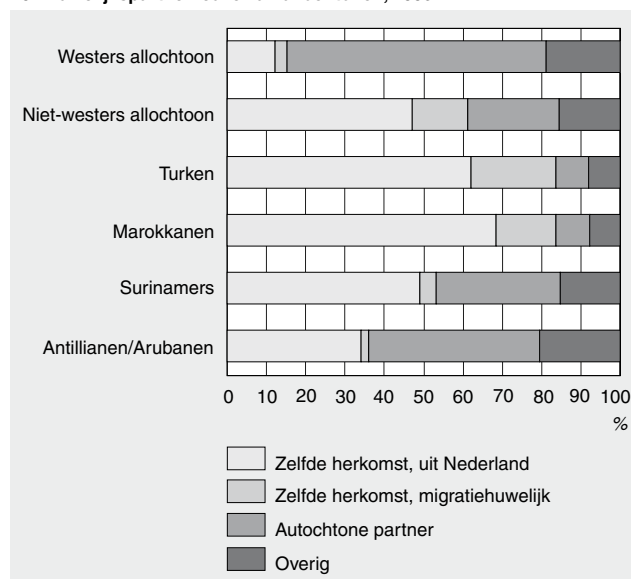
¹⁾ Herkomstgroep van de vrouw

Op 1 januari 2009 telde Nederland 7,3 miljoen huishoudens, waaronder 1,5 miljoen huishoudens die als allochtoon kunnen worden aangemerkt. De laatste jaren is het aantal huishoudens in Nederland sterker gegroeid dan de bevolking doordat er steeds meer alleenstaanden zijn. Ruim een derde van alle huishoudens bestaat nu uit één persoon. Dit aandeel ligt bij allochtone huishoudens wat hoger, vooral bij de groepen die een recentere migratiegeschiedenis kennen (*grafiek 15*). Veel van de arbeidsmigranten of vluchtelingen komen alleen naar Nederland, en in veel gevallen heeft nog geen gezinsvorming of -hereniging plaatsgevonden. Zo is 60 procent van de huishoudens van Somalische of Bulgaarse herkomst een éénpersoonshuishouden. Bij Irakese en Iraanse huishoudens is dat de helft. Ook de Antilliaanse en Surinaamse herkomstsgroepen kennen een hoog aandeel éénpersoonshuishoudens.

In de 475 duizend huishoudens van één ouder met een of meer kinderen is de ouder relatief vaak van niet-westers allochtone herkomst (22 procent). Meestal betreft dit ouders met jonge kinderen. Per herkomstgroep verschilt het aandeel eenoudergezinnen sterk. Bij Surinamers, Antillianen en Somaliërs is een op de vijf huishoudens een eenoudergezin. Bij andere niet-westerse herkomstsgroepen is dat rond een op de tien. Bij Turken en Marokkanen is sprake van een toename: in 2001 was dit nog een op de twintig. Dat was een vergelijkbaar aandeel eenouderhuishoudens als onder autochtonen, terwijl het nu ongeveer twee keer zo hoog is.

In 2009 zijn in Nederland bijna 30 duizend mensen van allochtone herkomst getrouwd. Ruim 40 procent was westerse allochtoon en een kwart was van Turkse of Marokkaanse herkomst. Terwijl zeven op de tien westerse allochtonen een autochtone partner trouwden, kozen zes op de tien niet-westerse allochtonen een partner uit de eigen herkomstsgroep (*grafiek 16*). Vooral onder Marokkanen en Turken is het aandeel huwelijken met een partner van dezelfde herkomst groot. Al jaren trouwt ruim 80 procent van hen met een partner van dezelfde herkomst. Sinds 2004, toen de regels voor migratiehuwelijken werden aangescherpt, gaat

16. Huwelijkspartnerkeuze van allochtonen, 2009

het daarbij minder vaak om een migratiehuwelijk. In 2009 trouwde 20 procent van de Turken (zowel mannen als vrouwen) met een partner uit Turkije. Bij Marokkanen is het aandeel migratiehuwelijken iets lager, met 17 procent voor mannen en 14 procent voor vrouwen.

Het aandeel migratiehuwelijken van Turken en Marokkanen nam het sterkst af onder de tweede generatie. Wel trouwde ook van hen in 2009 nog een ruime meerderheid met een partner uit dezelfde herkomstgroep (grafiek 17). Dit gold zowel voor mannen als vrouwen.

Huwelijken tussen een Turk of Marokkaan en een autochtone partner komen bij zowel de eerste als de tweede generatie relatief weinig voor. De tweede generatie, die minder traditioneel is ingesteld dan de eerste generatie, kiest vaker voor ongehuwd samenwonen. Bij deze samenwoners komen gemengde relaties vaker voor (Van Agtmaal-Wobma, 2009).

In de periode 1996–2009 is het gemiddeld kindertal van vrouwen in Nederland toegenomen van 1,53 naar 1,79. Deze stijging komt doordat autochtone vrouwen gemiddeld

meer kinderen kregen. Het kindertal van allochtone vrouwen, in het bijzonder niet-westerse vrouwen, daalde juist. Het kindertal van Marokkaanse vrouwen is inmiddels gedaald tot onder de drie (in 1985 nog 5,1). Ook Turkse vrouwen van de eerste generatie krijgen gemiddeld steeds minder kinderen. Met gemiddeld iets minder dan twee kinderen benadert het kindertal van Turkse vrouwen dat van autochtone vrouwen. Alleen onder Marokkaanse vrouwen is het kindertal nog beduidend hoger dan onder autochtone vrouwen (staat 5).

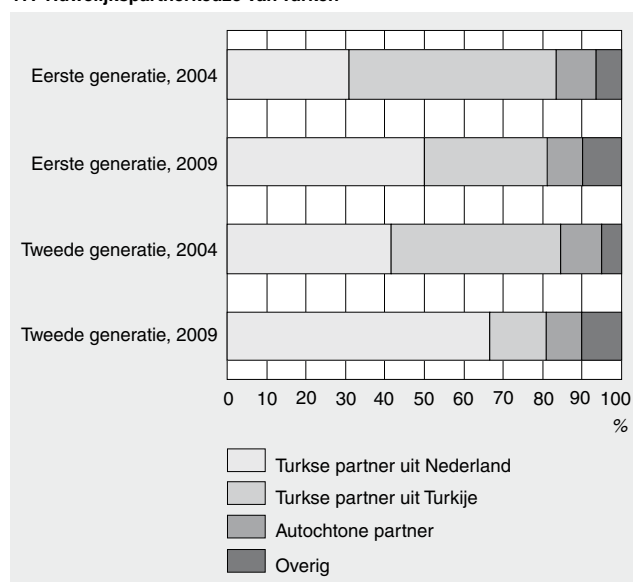
Het kindertal van tweede generatie allochtone vrouwen stijgt sinds 2000 bij alle vier klassieke herkomstgroepen. Met uitzondering van Marokkaanse vrouwen komt het kindertal van tweedegeneratievrouwen in deze groepen in de buurt van dat van autochtone moeders.

Het verschil in kindertal onder de vier kleinere migrantengroepen is aanzienlijk. Vrouwen van Somalische herkomst krijgen met gemiddeld 3,2 kinderen de meeste kinderen. Het gemiddeld kindertal van Iraanse vrouwen is daarentegen beduidend lager dan onder autochtone vrouwen. Dit opvallend lage kindertal van vrouwen van Iraanse herkomst (1,2 in 2009) hangt voor een deel samen met het hoge opleidingsniveau van deze groep. Hoogopgeleide vrouwen krijgen immers gemiddeld minder kinderen dan middelbaar en laagopgeleide vrouwen (Van Agtmaal-Wobma en Van Huis, 2008). Van alle groepen die vrij recent naar Nederland zijn gekomen, zijn personen van Iraanse origine het hoogst opgeleid, hoger zelfs dan autochtonen (Zorlu en Traag, 2005).

Vrouwen in Nederland krijgen op steeds latere leeftijd hun eerste kind. De gemiddelde leeftijd van moeders bij de geboorte van het eerste kind is de laatste decennia sterk gestegen: van 25,6 jaar in 1980 naar 29,4 jaar in 2009. De top lijkt echter bereikt: de gemiddelde leeftijd is sinds 2004 constant op een niveau tussen 29,3 en 29,5 jaar.

De stijging van de gemiddelde leeftijd tussen 1990 en 2001 doet zich zowel voor bij autochtone vrouwen als bij westerse en niet-westerse vrouwen van de eerste generatie. Bij deze drie groepen steeg de gemiddelde leeftijd van de moeder bij de geboorte van het eerste kind in deze periode met bijna twee jaar. Na 2001 is de gemiddelde leeftijd bij

17. Huwelijkspartnerkeuze van Turken

Staat 5
Gemiddeld kindertal (TFR)

Herkomstgroep	Eerste generatie				Tweede generatie		
	1996	2000	2004	2009	2000	2004	2009
Turken	2,53	2,53	2,25	1,89	1,48	1,56	1,69
Marokkanen	3,37	3,50	3,25	2,88	1,65	1,90	2,04
Surinamers	1,51	1,77	1,71	1,77	1,57	1,57	1,72
Antillianen/Arubanen	1,59	1,87	1,75	1,84	1,76	1,72	1,80
Iraniërs	1,24	1,46	1,27	1,22	.	.	.
Irakezen	3,12	3,18	2,84	2,56	.	.	.
Afghanen	1,94	2,35	2,74	2,32	.	.	.
Somaliërs	4,86	4,41	3,19	3,24	.	.	.
Niet-westers	2,31	2,51	2,26	2,06	1,69	1,67	1,76
Westers	1,55	1,58	1,48	1,50	1,52	1,51	1,61
Autochtonen	1,47	1,65	1,69	1,81			
Totaal	1,53	1,72	1,73	1,79			

Staat 6
Gemiddelde leeftijd van de moeder bij geboorte van het eerste kind

Herkomstgroep	Eerste generatie				Tweede generatie		
	1990	1996	2001	2009	1996	2001	2009
Turken	22,4	24,3	23,9	26,7	27,1	27,7	29,6
Marokkanen	24,3	26,1	26,8	27,1	25,1	28,5	29,0
Surinamers	25,7	26,6	26,7	27,1	28,2	28,7	28,3
Antillianen / Arubanen	26,3	26,0	26,1	25,5	30,2	29,6	29,2
Iraniërs	28,2	28,9	29,2	31,4	.	.	.
Irakezen	26,9	26,6	27,1	28,0	.	.	.
Afghanen	21,7	25,9	25,8	27,7	.	.	.
Somaliërs	25,8	26,1	26,2	25,8	.	.	.
Niet-westers	24,6	26,3	26,2	27,7	28,3	28,9	29,3
Westers	27,2	28,5	29,0	30,3	29,5	30,0	30,0
Autochtonen	27,9	29,2	29,7	29,5			
Totaal	27,5	28,9	29,2	29,4			

eerste generatie niet-westerse en westerse moeders verder gestegen met ruim één jaar (*staat 6*).

Niet-westerse vrouwen van de eerste generatie werden in 2009 gemiddeld bijna 1,5 jaar later moeder dan in 1996. Ze krijgen hun eerste kind echter nog steeds gemiddeld bijna twee jaar eerder dan autochtone moeders. Tweede generatie niet-westerse moeders worden gemiddeld later moeder dan de eerste generatie. Ze krijgen hun eerste kind nu vrijwel op dezelfde leeftijd als autochtone moeders. Wat dit betreft lijken de vrouwen van de tweede generatie meer op autochtone vrouwen dan op hun moeders (Garssen en Nicolaas, 2008).

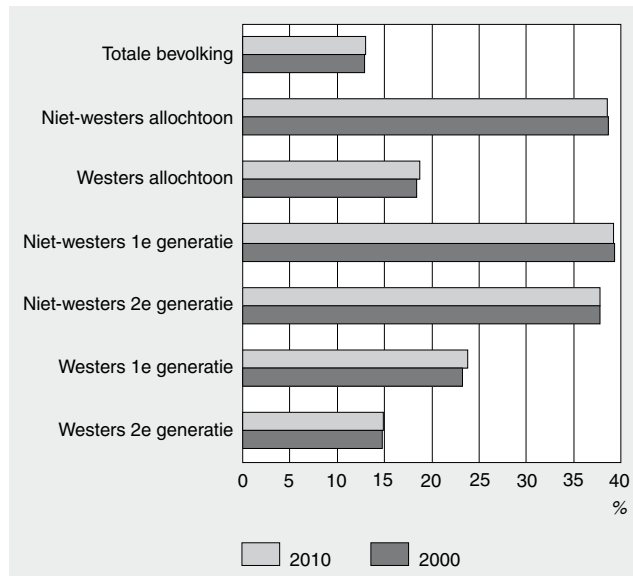
Surinamers en Marokkanen in Nederland woont ongeveer de helft in een van de vier grote steden. Bij Antillianen en Turken is dit aandeel iets lager en woont ongeveer een derde in de grote steden.

Van de Amsterdamse en Rotterdamse kinderen onder de 15 jaar is meer dan de helft van niet-westerse herkomst. In Den Haag is dat bijna de helft, in Utrecht een derde (*grafiek 19*). Ook in andere leeftijdsgroepen zijn niet-westerse allochtonen in de stadsbevolking relatief sterk vertegenwoordigd.

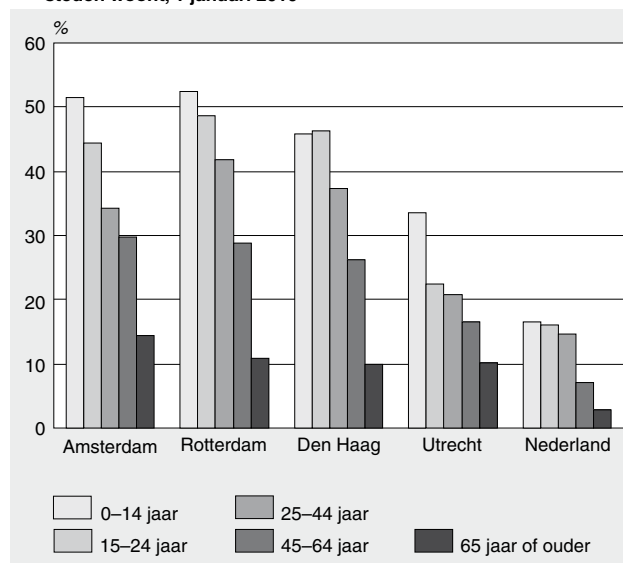
5. Regionale patronen

De niet-westers allochtone bevolking in Nederland is sterk geconcentreerd in de vier grote steden. Vier op de tien personen van niet-westerse herkomst wonen in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag of Utrecht (*grafiek 18*). Er zijn wel verschillen tussen de herkomstgroepen: van alle

18. Aandeel van de bevolking dat in de vier grote steden woont, 1 januari

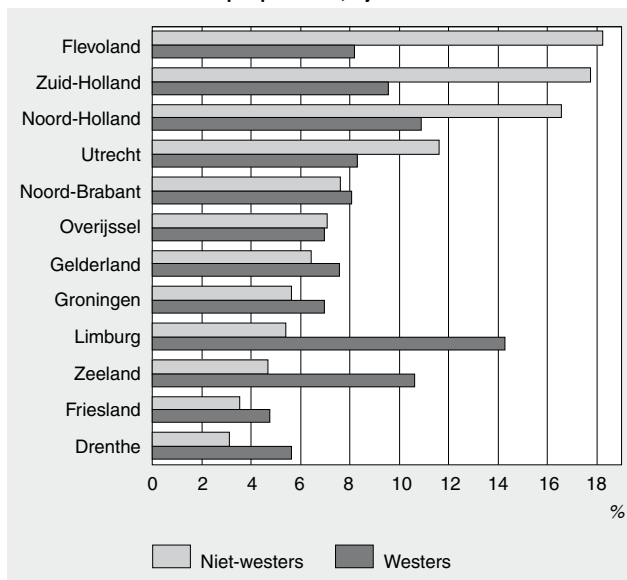

19. Aandeel niet-westerse allochtonen dat in één van de vier grote steden woont, 1 januari 2010

De concentratie van niet-westerse allochtonen in de grote steden is terug te zien in de aandelen per provincie. In Zuid-Holland is 18 procent van de inwoners van niet-westerse herkomst. In Noord-Holland is dit aandeel met 17 procent iets kleiner (*grafiek 20*). Ook in Flevoland (18 procent) wonen relatief veel niet-westerse allochtonen, vooral in Almere. Limburg heeft het hoogste aandeel westerse allochtonen. Dit zijn vooral Duitsers en Belgen die in de grensstreek wonen. In de noordelijke provincies wonen relatief weinig allochtonen.

20. Aandeel allochtonen per provincie, 1 januari 2010

6. Samenvatting

Op 1 januari 2010 was één op de vijf inwoners van Nederland allochtoon. De helft van hen is in Nederland geboren en behoort daarmee tot de tweede generatie. Het aandeel niet-westerse allochtonen in de totale bevolking is de afgelopen tien jaar toegenomen van 9 naar 11 procent. Twee derde van hen behoort tot een van de vier 'klassieke herkomstgroepen', die zich voornamelijk sinds de jaren zestig in Nederland hebben gevestigd. Bijna de helft van de Turken en iets meer dan de helft van de Marokkanen in Nederland is van de tweede generatie. In de Surinaamse en Antilliaanse herkomstgroepen zijn dat er ruim vier op de tien. De klassieke herkomstgroepen groeien vooral door de tweede generatie: in 2009 nam hun aantal met bijna 17 duizend toe, terwijl de eerste generatie nog met enkele duizenden groeide.

Het aandeel westerse allochtonen is met 9 procent vrijwel constant gebleven. Een toenemend aandeel is afkomstig uit Oost-Europa. Allochtonen uit deze landen maken nu samen 7 procent uit van het aantal westerse allochtonen. Het aantal Polen is met 77 duizend veruit de grootste groep van Oost-Europese herkomst.

Ondanks de economische crisis die eind 2008 inzette, was het aantal immigranten in 2009 met 146 duizend nog iets hoger dan in 2008. Dit was vooral het gevolg van een toenemende instroom van asielmigranten uit Afghanistan, Irak en Somalië. De afgelopen jaren nam dan ook het aantal niet-westerse immigranten toe. Door de economische omslag kwamen er wel minder arbeidsmigranten naar ons land. Onder andere hierdoor is aan de jaarlijkse stijging van het aantal westerse immigranten, die door de uitbreiding van de EU en de gunstige economische omstandigheden in 2005 inzette, in 2009 een einde gekomen. Evenals in 2008 was er in 2009 een vestigingsoverschot: er zijn meer mensen naar Nederland gekomen dan er vanuit Nederland naar het buitenland vertrokken.

Hoewel het aandeel gezinsmigranten de afgelopen jaren is gedaald, was het in 2009 voor ruim 40 procent van de niet-westerse immigranten het belangrijkste motief om naar Nederland te komen. Het aantal asielmigranten is de laatste jaren weer licht toegenomen, terwijl ook steeds meer niet-westerse migranten naar Nederland kwamen om te werken of te studeren. In 2009 kwamen 12,2 duizend arbeidsmigranten en studenten naar Nederland. Tien jaar geleden waren dat er nog 5,0 duizend

De emigratie van niet-westerse allochtonen is in 2009 verder gedaald tot 36 duizend. Het saldo van de migratie (immigratie minus emigratie) van niet-westerse allochtonen is in 2009 evenals in 2008 positief en lag op bijna 20 duizend. Een aanzienlijk deel van de dalende emigratie onder niet-westerse allochtonen komt voor rekening van de vier traditionele herkomstlanden. De emigratie van westerse allochtonen is de laatste jaren juist toegenomen.

Bij niet-westerse eerstegeneratieallochtonen is de emigratie vooral hoog onder studenten, en bij tweedegeneratieallochtonen onder personen die als voornaamste inkomstenbron een uitkering hebben. Het lijkt erop dat het hebben van werk, een opleiding en een familieband de kansen op emigratie verkleinen. Het zijn in elk geval niet degenen met de beste kansen die Nederland verlaten.

Op 1 januari 2009 telde Nederland 7,3 miljoen huishoudens, waaronder 1,5 miljoen allochtone huishoudens. Het aandeel eenpersoonshuishoudens ligt bij allochtone huishoudens relatief hoog, vooral in de groepen die een recentere migratiegeschiedenis kennen. In de 475 duizend eenouderhuishoudens is de ouder relatief vaak van niet-westers allochtone herkomst.

In 2009 zijn in Nederland bijna 30 duizend mensen van allochtone herkomst getrouwd. Sinds 2004, toen de regels voor migratiehuwelijken werden aangescherpt, gaat het daarbij minder vaak om een migratiehuwelijk. Het aandeel migratiehuwelijken van Turken en Marokkanen nam het sterkst af onder de tweede generatie. Wel trouwt ook van hen nog een ruime meerderheid met een partner uit dezelfde herkomstgroep

De stijging van het gemiddeld kindertal in Nederland komt geheel voor rekening van autochtone vrouwen. Vooral onder niet-westerse allochtonen van de eerste generatie daalde het kindertal juist. Vrouwen van de tweede generatie krijgen minder kinderen dan hun moeders; hun kindertal is vergelijkbaar met dat van autochtonen. Ook de gemiddelde leeftijd waarop niet-westers allochtone vrouwen van de tweede generatie kinderen krijgen, komt steeds meer in de buurt van autochtone vrouwen.

De niet-westers allochtone bevolking in Nederland is sterk geconcentreerd in de vier grote steden. Vier op de tien personen van niet-westerse herkomst woont in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag of Utrecht. Van de Amsterdamse en Rotterdamse kinderen onder de 15 jaar is meer dan de helft van niet-westerse herkomst. In Den Haag is dat bijna de helft en in Utrecht een derde.

Literatuur

Agtmaal-Wobma, E. van, 2009, Einde aan daling migratie-huwelijken. CBS-webmagazine, 2 november 2009.

Agtmaal-Wobma, E. van, en M. van Huis, 2008, De relatie tussen vruchtbaarheid en opleidingsniveau van de vrouw. Bevolkingstrends 56(2), blz. 32–41.

Garssen J. en H. Nicolaas, 2008, Trends in cohort fertility of second generation Turkish and Moroccan women in the Netherlands: strong adjustment to native levels. Demographic Research 19(33), blz. 1249–1280.

Nicolaas, H., 2009, Ruim 1,1 miljoen Nederlanders met meervoudige nationaliteit. CBS-webmagazine, 14 december 2009.

Sprangers, A. en H. Nicolaas, 2010, Stijging aantal asielzoekers in Nederland iets groter dan in EU. Bevolkingstrends 58(2), blz. 25–28.

WODC en INDIAC, 2009, Internationale gezinsvorming begrensd. Een evaluatie van de verhoging van de inkomens- en leeftijdseis bij migratie van buitenlandse partners naar Nederland. Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum, Den Haag.

Zorlu, A. en T. Traag, 2005, Opleidingsniveau en taalvaardigheid. In: SCP/WODC/CBS, 2005, Jaarrapport Integratie 2005, blz. 44–56. SCP/WODC/CBS, Den Haag.

Bijlagen

Tabel 1
Logistische regressie-analyse van de kansverhouding van de niet-westerse eerste generatie om te emigreren, 2007 (odds ratio's)

	Model 1	Model 2
Constante	0,02*	0,03*
Herkomst		
Marokko (ref.)		
Turkije	1,03	1,08*
Suriname	0,95	0,97
Nederlandse Antillen/Aruba	2,81*	2,02*
overig niet-westers	3,41*	1,97*
Geslacht		
man (ref.)		
vrouw		0,56*
Leeftijd		
0–14 jaar		0,67*
15–24 jaar (ref.)		
25–44 jaar		1,18*
45–64 jaar		0,87*
65 jaar of ouder		0,35*
Sociaaleconomische categorie		
werk (ref.)		
uitkering		1,09
student		1,06*
Verblijfsduur in Nederland		
0 tot 2 jaar		1,77*
2 tot 10 jaar (ref.)		
10 jaar of meer		0,56*
Burgerlijke staat		
ongetrouwd (ref.)		
getrouwd		0,43*
verweduwd		0,39*
gescheiden		0,91*
partnerschap		0,35*
Nagelkerke R2	.041	.172

Bron: SSB.

* Significant op 1%-niveau $p < 0,01$.

Tabel 2
Logistische regressie-analyse van de kansverhouding van de niet-westerse tweede generatie om te emigreren, 2007 (odds ratio's)

	Model 1	Model 2
Constante	0,01*	0,02*
Herkomst		
Marokko (ref.)		
Turkije	0,74*	0,75*
Suriname	0,84*	0,81*
Nederlandse Antillen/Aruba	1,40*	1,38*
overig niet-westers	1,55*	1,64*
Geslacht		
man (ref.)		
vrouw		0,85*
Leeftijd		
0–14 jaar		0,41*
15–24 jaar (ref.)		
25–44 jaar		1,17
45–64 jaar		0,33*
65 jaar of ouder		0,04*
Sociaaleconomische categorie		
werk (ref.)		
uitkering		1,18*
student		0,94
Opleidingsniveau		
laag (ref.)		
midden		0,66*
hoog		0,57*
Burgerlijke staat		
ongetrouwd (ref.)		
getrouwd		0,50*
verweduwd		0,78
gescheiden		1,12
partnerschap		0,20*
Nagelkerke R2	.015	.034

Bron: SSB.

* Significant op 1%-niveau $p < 0,01$.